САНА ОПОХ

ЧУРАПЧЫ УЛУУЬУН ХАҺЫАТА

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 22 (8431). 1999 СЫЛ ОЛУННЬУ 27 КҮНЭ. СУБУОТА. СЫАНАТА — 1 СОЛК. 10 ХАРЧЫ.

● УЛУУС ДЬАҺАЛТАТЫН СҮБЭТЭ

Тутууга норуот бачыымын көҕүлүөххэ, өйүөххэ

Олунньу 24 күнүгэр улуус дьаһалтатын сүбэтин уочараттаах мунньаҕа буолла. Мунньаҕы баһылык А. А. Шадрин салайан ыытта.

Бастаны, тэрээһин бөҕөнүгэр Болтого нэһилиэгин дьаһалтатын баһылыгынан ЛЕБЕДЕВ Гаврил Гаврильевич, Алаҕар орто оскуолатын директорынан ФЕДОРОВА Варвара Ивановна, Хатылы орто оскуолатын директорынан ЧИЧИГИНАРОВ Константин Константинович бигэргэтиллиннилэр.

Иккис бөҕөнүгэр «Төлөй нэһилиэгин дьаһалтата, нэһилиэнньэтэ 120 миэстэлээх таас оскуола тутуутун үбүлээһинэ» таһаарбыт инициативаларын туһунан» көрүллүннэ. Бу бачыым сотору-отуоҕута республикаҕа буолбут бааһынайдар түмсүүлэригэр улахан ыкс биирэммитэ, Президент М. Е. Николаев саҥаларыгар ылбыта. Улууска кинилэр хоолбурдарын биирдиригэ, өйүүргэ, нэһилиэк баһылыктара күннээҥи тэрийэр үлэлэригэр туһаналларыгар туһайыллыбыт быһаарыы ылылынна.

Үсүһүнэн «Капитальнай тутуу 1998 сылларын түмүктэрэ, 1999 сылларыҥ соруктарэ туһунан улуустааҕы капитальнай тутуу управлениетын начальника П. Е. АЗИАНАТОВ информацията истиллиннэ. Аасыыт сылга, үп-харчы кырыымчыгын үрдүнэн, 14 объекка тутуу үлэлэрэ ыытыллыннылар, 12979 тыс. солк. үп туттулунна. Итэ иккигэр спортивнай интернат-оскуола эмиэ ситэриллиннэ, Мыҥдаҕаайыта 664 кв. метр иэнэҥэ спортзал, Чыаппараҕа, Мыҥдаҕаайыта, Бабааҕа сылгы базалара үлэҕэ киллэриллиннилэр. Улахан үлэ саҥны халлаан уутуттан эмсэҕэхэһиник толуҥар түһэриллэ ыытылынна. Былырыын инвестициэннай бюджет суоҕунан кредит бэриллибэтэҕин үрдүнэн, 113 чаһынай ыах сайа дьиҥэ ыытардылар.

1999 сылга улуус үрдүнэн 24 объекка үлэ ыытыллара былааннанар. Тутуу үксэ хаһаайыстыбаннай ыыммаҥын барыаҕа. Маныаха үп-харчы кырыымчыгын, оттон тутуу ыытыллара наадатын, кэскиллэҕин өйдөөн, улуус олохтоохторо бу дьыалаҕа көмөлөһөргө быһаарыныллара, бачыым таһаарылара миэстэҕэ өйөөхтэх. Маныык холобуру үөһэ ахтыллыбыт толойдоруу тэҥэ Хатылы нэһилиэгин олохтоохторо таас оскуолаларын тутууга көмөлөһөргө быһаарыныллара көрдөрөр. Кинилэр ыччаттарын кэскилин саныыр, оскуола тутуутугар харчынан, этиэн көмөлөһөргө быһаарыныллар. Балыыһа комплексын тутуурга предприниматель Александр Светланович Миронов 4 тыс. солк. харчыны көһөрдө.

Бу бөҕөнүгэр тыл эмиэт улуус дьаһалтатын төрийэр отделын начальника Т. В. Ноев, Хайахсыт нэһилиэгин дьаһалтатын баһылыга И. И. Филиппов уонна Хатылы нэһилиэгин дьаһалтатын баһылыга У. Н. Атласова норуот тутуутуттан биллэриллибит, дьоҥсэргэ көмөтүнэн тутуллар объектарга хонтуруоллуур органнар, лесхоз докумуон толорултуутугар, маһы кэрдии иһин биллиэкки, о. д. а. харчыны ылартан тутуллаллырыгар, ону улуус дьаһалтата сүрүннүүрүгэр туруорустулар. Баһылык А. А. Шадрин балыыһа тутуутугар дьон өйүн-саныатын түмэн үп-харчы хомуйуутугар үлэлэһэргэ ыҥырда, быйылгы дьылга былаанныыллыбат тутуулары таһыаран кини балыыһа иккиэн улахан отделениетыгар, ис дьыала отделын дьиэтигэр капитальнай өрөмүөннэр барыахтаахтарын, онуоха биллиитэттэн баланнаах наадатын саныатта.

«Улууска тыа хаһаайыстыбатын сирдэрин туһаныы туһунан» бөҕөнүгэр улуустааҕы сир комитетын председателэ М. И. ЛОСКИН информацията истиллиннэ. Сири модьуустэохтик туһаныыны анализтаан көрдөхпүт, чаһынай хаһаайыстыбалар бырыыннарга үрдүк. Кинилэргэ сыҥыарыллыбыт сир 70 бырыыһына туһаныллыбыт. Бородуукуоскуйаны ылыы, атын да хаачыстыбаннай көрдөрүүлэргэ үрдүк. Холобур, коллективнай хаһаайыстыбалар 1 суоһуну 7,6 гектарга көрөллөр, 1 тонна үүтү 13 гектартан ылаллар. Итэ көрдөрүү баһыыбай хаһаайыстыбаларыгар 4,2 уонна 7,3 гектар буоллаҕына, чаһынайдар 1,9 уонна 4,1 гектар.

Мугудай нэһилиэгин дьаһалтатын баһылыга Ф. Н. Тэрютин уонна Чурапчы сэлиэнньэтин управлениетын начальника А. Р. Саргыдаев 1992 сылларахха олохтоомсут балаһыанньаны, эргэрбитин, сири таба туһаныыга бородуукуоскуйаны оҥорор дьон ордук балаһыанньаннан туһаныахтаахтарын бэлиэтээн туран, сангардарга эттилэр. Төлөй нэһилиэгин баһылыга И. Н. Амосов сири хаттаан түгэтин ыарахаттардаах буолуоҕун учуоттаан, социальнай сакаас тиэрдэн кинэ сирдэхтэргэ сүөһүнү ылбатэр соруту туруорар ордук буолуоҕун туһунан эттэ. Улуус баһылыгын солбуйаччы, тыа хаһаайыстыбатын управлениетын начальника Н. Д. Поисеев сири кытта үлэҕэ түмүк көрдөрүү бородуукуоскуйаны ылыы буоларын тоҕоостоон бэлиэтээтэ, кинникитин иэмэ бородуукуоскуйаны оҥороччуларга эрэ бэриллэхтээҕин нэһилиэннэҕэ өйдэтэргэ ыҥырда.

«Улууска бэрээдэги нэһиини үтары охсуһуу уталыыллыбат дьаһалларын туһунан» бөҕөнүгэр улуустааҕы ис дьыала отделын начальника Г. Г. АЛЕКСЕЕВ информацията истиллиннэ. Былырыыннык кэнэ кытта тэҥнэстэххэ, буруйу оҥоруу ахсаан өттүнэн элбэбэтэҕин үрдүнэн, күүһүлээбин, сохуоннайа суох сааны ылдьа сылдьыы, халаатынан, күнэйэн ылыы (вымогательство) курдук буруйдары оҥоруу тахсыталаабыта дьикэннэрэр. Биир улахан проблеманан миэстэлэргэ участковай инспектордар тиийбэттэрэ буолбут. Биллиэтэ балаһыанньаҕа нэһилиэннэ бутүүнэ турунныҥына эрэ бэрэдэк көмөрө өйдөнөр. Бу туһаайыыта нэһилиэктэргэ общественнай түмсүүлэр үлэлэн эрэллэрэ эрэли үөскэтэр.

Бу бөҕөнүгэр тыл эмиэт улуус прокурора Е. В. Петров сөтөрү амнистиянан сибэстэтэн ылбах кини көҥүллэрэ быһыллыбыт сирдэриттэн тахсыахтаахтарынан, кинилэри үлэнэн хааччыйыы бөҕөнүгэр улуус уонна нэһилиэк дьаһалталара үлэлэһэллэригэр туруоруста. У. Н. Атласова, ис дьыала отделын үлэһиттэрэ бириэдэнэн сылдьан нэһилиэктэргэ көмө оҥороллоро кодьуустэҕин бэлиэтээн туран, маныыны ыыммаҥын салгыы үлэлиллэригэр эттэ. Улуус баһылыгын социальнай бөҕөнүгэргэ солбуйаччы И. И. Яковлев общественнай бэрээдэги харыстааһыныгар общественнай түмсүүлэри тэрийэн баран модьуустэохтик үлэлэтии бөҕөнүгэр тохтоото. Нэһилиэктэргэ сылга биирдэ бэрээдэк бөҕөнүгэ көрөр мунньахтары тэрийэллиэргэ эттэ.

«Улуус оскуолаларыгар уонна тэриллэриигэр көмө (подсобнай) хаһаайыстыбалары тэрийии туһунан» бөҕөнүгэр үөрэх управлениетын специалиһа Г. Д. ФЕДОТОВ уонна улуустааҕы кини балыыһа ыыстыбынай ыраах Г. Н. АЛЕКСЕЕВ информациялара истиллиннэ. Үөрэх управлениета олохтоммут нормативы быһыытынан оҕо тэриллэриигэр уонна оскуолаларга көмө хаһаайыстыба тэриллэриигэр быыстан-сорудах тиэрдибит. Сүнньүнэн, хортуоппуй, хаппыыста олордуутунан, теплицаҕа оҕуруот аһын үүнэрийиэн, сибиинньэ пититиэн дьарыктанар быааннаахтар. Кинилэргэ элбэх оҕону ыытыннарар көрүҥэргэ холобур, куруолук пититиэн дьарыктанарга, соҕотуоҥкалааһынга ыксарга сүбэлэнэ.

«1998 сылларахха нөлуогу хомуйуу түмүгэ» уонна 1999 сылга соруктарэ туһунан бөҕөнүгэр улуус дьаһалта экономикаҕа управлениетын кылаабынай специалиһа А. В. ГУЛЯЕВ информацията истиллиннэ. Нолуогу хомуйуу 1998 сылларын быыстарыгар 81, 96 бырыыһынан толорулунна. Сорох нэһилиэктэр бу дьыалаҕа быстар мөлтөхтүк-үлэлиллэр. Холобур, Одьулуун нэһилиэгэ мал-сал нолуогун 13,5, сир нолуогун 8,9, Мугудай нэһилиэгэ туһаанныаҕынан 43 уонна 41 бырыыһынан эрэ толортообуттар. Итэ кэмнэ Кылаанныах уонна Маадьохсы нолуок бу көрүҥүн 100-түү бырыыһынан толорору ситистилэр. Нолуогу төлөөһүн государственнай ирдэнэрин, сокуону тутуһуу буоларын саныатан туран, баһылык А. А. Шадрин ыан ыйыгар бу бөҕөнүгэр эргиллэн мөлтөхтүк үлэлэбит нэһилиэктэр салайаачыларын отчуоттарын истэргэ эттэ.

Улуус дьаһалтатын сүбэтин бу мунньаҕын бүтэнин бөҕөнүгэн «Кыайыы 55 сылын көрсө дьаһаллар быааннара» көрүллэн биэрэннэ.

А. СЛЕПЦОВ.

ПОЭТ, ТЫЛБААСЧЫТ ГАВРИЛ ИВАНОВИЧ МАКАРОВ — ДЬУОН ДЬАҢЫЛЫ ТӨРӨӨБҮТЭ 85 СЫЛЫН ТУОЛЛА

КИНИ ИННИГЭР ЫТЫК ИЭСПИТ

Г. И. Макаров—Дьуон Дьаҥылы 1914 с. олунньу 26 күнүгэр Болтого нэһилиэгин биир кэрэ алааһыгар Кындалга төрөөбүтэ.

Дьуон Дьаҥылы саха литературатыгар лирик-поэт уонна таланнаах тылбаасчыт быһыытынан биллэрбүстүр суолу-иһин хаалларбыта. Кини үүс иччча суруйааччыларын сахалыы саҥардыыбыт тылбаасчыттартан биирдэстэрэ. Бэйэтэ идэтинэн иччча тылын уонна литературатын учуутала буолан, бу тыл саха омук сайдыытыгар, үөрэҕэ, науканы баһылыырыгар ураты суолтатын таба өйдөөн, кинини пропагандалааһынга үөлүччү суолтаны уурар. Оттон А. С. Пушкин аарсаарга анаарбыт «Евгений Онегин» диэн хоһоонунан романын сахалыы саҥардыыбыта туох этэрий!

Бу сүдү өйдөбүлү сахалыы тылбаастыырыгар ортон бэлэмнэммит, куоһаммыт. Бастакытынан, ситиитхоппут лирик-поэт уонна үрдүк поэтическай культуралаах тылбаасчыт быһыытынан. Иккиһинэн, иччча культуратын, национальнай ураты-ларын, үгэстэрин, тылын-өйүн эгэлгэтин, ону сэргэ Пушкин ураты, стилин ыыпыгар-чыыпыгар тиийэ үөрэнит чинчийэччи быһыытынан.

Поэт «Евгений Онегины» тылбаабын 1940 сылларахтан саҕалаабыта. Онтон ылата бу үлэ кини арахсыспат аргыта, олоҕун бүтүн ис хоһоонэ, сылаа-соруга буолбута.

Бу роман үүс омук тылыгар тылбаастаммыта. Тылбаастаммыт формата бэрт араас буолар эбит. Сорохтор прозаиан тылбаастаабыттар, сорохтор, холобур, Японня курдук рифма олохсуйа плик сиригэр, ноҥуҥ хоһоонунан, оттон атыттар оригинал бэйэтин олугун тутуспуттар. Бу чуолаан иччча литературатын кытары ыкса ситиммэх отчотоҕоҥ Советскай Союз норуоттарын тылларыгар.

Дьуон Дьаҥылы оригинал бэйэтин форматын тутуһан тылбаастаабыта. Олуктарын, рифматын халбаҥнаабакка тутуһуу олус ыарахана. Ону заһан, букатын атын тутуллаах уонна иҥиллиилэх тылга кыаллыбат даҕаны курдук. Оҥ эрэрэ сыралаах үлэ түмүгэр «Евгений Онегин» хоһоонунан роман ураты формата, уус-уран ураты, өйүүлүүр-уобарастыыр кэрдиги сахалыы таба биэрэн, ичччалыытын кытары атылыы, биир тэҥ эстетическэй үрдүк таһымнаах турар аһыныыны аҕыста.

...мөҥөн-этэн
Биир бырахпаккар эрэнэбин,
Саатар, аһынан да миигин
Саноа, сыаналаа иннигин,—диэхпит Татьяна Лариناны кытары маанылыы иҥиэхэ Онегиҥҥа. Көрөрбүт курдук, строфаларын тутула олус чоруун, чопчу, чуолкай. Алдаска даҕаны кэйиллэн көрбөтөх рифма, строкалар тэҥ ахсаннара—барыта үрдүк мастарыстыбаны, улахан кыаҕы, билиини-уонна ураты поэтическай таланы туоһулуур. Бу аһын баһыгы Г. И. Макаровка—Дьуон Дьаҥылыга көрүйэ-көрсүйэ сүгүрүйүох уонна кини мастарыстыбатыттан үөрэнэх кэриҥнэхпит. Ол буолуоҕа биһиги кини иннигэр кэрэхсэбилбит, ытык иэспит.

Р. СИБИРЯКОВА.

ЫЙДААҒЫ ПЛАНЕРКА

Ыйдааҕы планерканы улуус кинигэр баар бары хаһаайыстыбаннай, бюджетнай тэриллэлэр салайаччылара ыытыллыыллар. Буоларын курдук, планерканы улуус дьаһалтатын баһылыга А. А. Шадрин ыытта. Улуус олоҕор-дьаһаҕар сыыһыаннаах элбэх боппуруостар, ыраах хайысхалаах үлэ-хамнас тиэрилиннэ.

—1998 сыл түмүгүнэн көрөхпүтүнэ,—диэтэ баһылык, —бу улуус олоҕор үс балаһыанньаҕа тахсарыы түҥкүү тохтомпут сылбытынан буолар. Ол курдук, демографическай политикаҕа улууска саамай үгүннэн 1988 сылдаахха 500 оҕо төрөөбүт буоллаҕына, былыргы кэмнэн үс сыл аргыстанан 380 оҕолөр тэнньэтэ. Иккиннэн, хаһаайыстыбаннай тэриллэлэр оногоон таһаарыылара 32% улаатта. Үсүһүнэн, ыраах сүөһү 1987 сылы ыытта тэҥнэтэххэ 422 төбөнэн, сылгы 223-нэн эбиллибит. Маҥтан салгыы бу хабыска эбиллиэ барыахтаах, онтун сыаллаах үлэ ыытыллыахтаах.

Тэриллэлэр салайаччылара, эбии, билэ сылдьыгыт курдук, бөҕаартан сэрэхтээх буолуута өссө тоҕуя эргиллэрбит иннэ буолла. Бөҕаардар таҥкар уонсай бирчиннилэрэ—аҕаччыт буолууттан, эмиэтиэнньэ суох сыҥыаннан, Итэ түмүгэр «Аартык» ХЭТ (ХДСУ) хонтуората уокка быалдьанна. Соторуттааҕыта баар чаҺынай уонна 12 квартираалаах дьиэлэр дьаллаҕай быһыыттан умайа сыспыттарын баһаарыгайдар кэмигэр кэлэн быыһаатылар. Онон улууска бу түбэлтэлэр сүһэл уталыппыллыбат дьаһаллары илдьэ эрэйдэлэр. Уонсай дьиэлэр олороохтуулар гаҥа туттуута дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба управленнетын иннинэ аная үөрэҕэ баран докумуон ыыталлара ирдэнэр.

Дорообуйа харыстабылын баһаҥнаната ордук дьиэ-уот оттуунэн доҕолоппоото. Оҕолоор дьиэ, хирургическай отделение, туббольница олох сабыллар турукка киирэн туралларе. Маанна А. Р. Саргыдаев баһылыктаах комиссия тэриллэн үлэлии сылдьар, кини ыытар-үлэлиэр улуус интэриэһинэн салайтаран барыы тэриллэлэр кэмнэлэҥнэх кэриҥнэххит. Бу боппуруос сайыннаахтыга диэри быһаарылыахтаах. Ис дьыала отделын үлэлиир хонтуората өссө түргэнник быһаарыы эрэйэр туруктаах.

Аан дойду, ол иһигэр Россия 2000 сылы көрсөрө балаҥнаҥнын үлэни ыыппыттара быдаҥната. Биһиги улуус бу кэрдиис кэми хайдах көрсөбүт? Туох дьаһаллары ылыахпыт? Онтон даҕаны атын этиилэргитин дьаһалта баһылыгын солбуйаччы Яковлев И. И. салайар комиссиятыгар түһэрэргитигэр көрдөһөбүт.

Маҥтан салгыы кини дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба управленнетын үлэлиэр тохтоото. Информациятын аһыттахха, оттук буолар нефть-күһүн 3700 т Чураҥнаа иннин Алдарал Бэстэххэ аҕалыллыбыт, ити нефтэн 1000 тоннаттан тахсатын Дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба министерствота ороһон атын улуустарга биэрбитин түмүгэр оттукка кыһарыйтаран Покровскайтан, Жатайтан ыларга күһэхлибешит. Улууска үлэлии турар котельнайдар суукҕа 325 т таас чоҕу эпиллэрэ, оттон Харбалах таас чоҕунан наадабытын ырааҕынан хаччыйбат. Правительство Председателин солбуйаччы Р. Ю. Шипков этэрин курдук, Харбалаҕы техническэй оттуунэн саҥалыы көрдөхторуҥ эрэ иннинэ Аммаҥы, Чураҥнаа таас чоҕунан хаччыйыан сөп. Билигин үлэлии турар котельнайдары бөрөөдьэтиэхпиит, аҥыйатын кэлэр сылга ыытыллыахтаах. Эбиллэ кыстыкка хас да котельнай убаҕас оттукка киирэн былаанньанар, олор иэдэригэр Хатылы, Мырыла, Мыҥдаҕаайы котельнайдара. Дьиэ-уот коммунальнай хаһаайыстыба управленнета ити үөһэ аатталлыт котельнайдары уларытан оногуута тэрээһин үлэйи билигиттэн саҕалыыра этиллиннэ.

Правительство бюджета төһөҕө да ыыллара биллибэтин туһунан иннитиннэрэн баран, А. А. Шадрин улуус бюджетын оногуута управленнелар начальниктара соптоохтук кыттыбыттарын бэлиэтээтэ. Оттон улуус экономикаҕа отдела бюджет оноголлуутугар күүтүннэх үлэни ыыпатаҕа киириитигэр тардылынна. Улууска баар бары тэриллэлэр ханна бас бэриэннэриттэн тутулуга суох 1998 с. дохуоттарыгар анализ оноголлорутар экономика отдела сорудахтанна. Улуус баһылыга тыа хаһаайыстыбатын бородуукпуйаларын кинн хараҕар бырааҥнаан тыана лаппа үрдэтэр соруту туруорда.

—Республикаҕа Президент 50 тирэх баһаҥнай хаһаайыстыбаларын тэрийдэ. Онно бэйиитэн 5 хаһаайыстыба киирдэ, ити тэриллибит хаһаайыстыбалар 40%-раан ылар. Онон тыа хаһаайыстыбатын бородуукпуйатын оногуута улахан эмиэ таҥнарыы сүүрүннүрүн, Улууска бурдугу үүнэрэннэ өссүө ыытар сорук туурар. Бурдук баар буоллаҕына барыта быыһаарыллыа, Итэ—бастаныттыан. Иккиннэн, сайа хамсаһыҥнаах сөп түбэһэр, улууска сибининьнэ, дьиэ юторун маанысын түбэлэр, улууска сибининьнэ, дьиэ юторун маанысын сабайдык ситиҥэ турунуохха наада. Республикаҕа бу саламан «Туймаада» игропромышленнай комбинат дьарыктанар, сүрүннүүр. Холобура, чаҺынай кинн улуус сибининьэ иитэр буоллаҕына, аҥылыгын государство уйунар. Үсүһүнэн, сылгы сиэлин, кутуругун, тистэ уйунар. Үсүһүнэн, сылгы сиэлин, кутуругун, тистэ сорнитин туһаҕа таһааран атыылаһын бөҕэ сүрүн сорнитин туһаҕа таһааран атыылаһын бөҕэ сүрүн сорнитин туһаҕа таһаарыы кэлэр сылга ыытыллыахтаах. Ол иннитин улууска тирии тарукчут буолуохтаах. Ол иннитин улууска тирии тарукчут буолуохтаах. Ол иннитин улууска тирии тарукчут буолуох

Чурапчы эдэр саана

Ыччакка аналлаах таһаарыы

Уһуйуоҥ үрдүк физическэй культура уонна спорт колледжа аҕыйах

САРСЫҢҢЫГЫТ САРГЫЛААХ БУОЛУОХТУН!

Интернаат-оскуола,
Күнтэн оруук күлүмнээх
Күүтэр сайдыы эйэ суола...

Интернаат-оскуола... Интернаат-оскуола, тоҕоо... Бу иккис тыыннах сибэкиэттээх хаарыан оскуола хорудуоруттан ситиһиҥнэ кэчигирээн туран эрчимнэҕэ-тин, инан туттуулаахтык «Интернаатчыктар кэрчиталарыгар ыллаах ньыраҥа турар маҥан фартуктаах оскуола формалаах кыргыттар, боруо дьүҥүннээх, баайыгай быыылаах формалаах уолаттар эйгэлэр. Кинилэр ырыаларыгар тапталлаах оскуолалара ааныгыгар эсэ сайдарыттар, киэн суолуттан дьулуурунуу бараан ыарыгар эрэллэрэ, алгыстара этиллэр.

Кырдьык даҕаны, биһиги улуустан бу тэлбэ үрдүк-баалаах тарбатыыта сүгүрэн суоллаах, Чурапчы сайдыытыгар улахан оруолланах тоҥторуулаах буолар. Чурапчытаабы педагогическай училищены бүтэрбиттэртэн саха биллиилээх суруйааччылара, үчүгэйдэрэ, арааһы таһыгнаах сылайааччылар, республика үгүс улуустарыгар үлэлэрбит үчүгэйдик ситиһиилэрэ. Кэлин саҥа интернат-оскуола аҕыйыгыттан Сахабыт сирин арааһа кэнчээритэ кэлэн үөрэммиттэр ааҕыы-суоттуу түбэн бырбаахтыыр.

Спортивнай оскуола аҕыйыгыттан бу жыл үөрэтэн-иитэн түҥнэн хайыстатын түтүспүт. Үөрэтээччилэр, питомцтар ааҕыллыбыт-ааҕыллыбыт ыччакка таҥыннан от-хаан оттуйан сайдыылаах ааҕыллыы чиҥэн таһаарыы сорута турбута. Бу сорук чиҥэтэхтэн толоруллар, оскуола ааҕа-суоллаах спортивнай оттуҥан аан дойдуга тиийэ биилэбита. Үөрэтиини эттахха, баланнан биирдэ учуутэйдик үлэлиэр. Ол да ааҕыы кэлэ выпускниктэрэ сыллата үрдүк үөрэхкэ аттыгыттарын бырыыбаа мөлүйүн үрдүк.

Интернат-оскуола үөрэтэр-иитэр коллектиэбэ биир ураатыгынан оҥоҥу сайыннарыы сатыгын-сана, сонун ыыллаарыы дордоон олохко киллэрэлэ, оскуолаларын үрдүкү кэрдиискэ сылдьа таһаарар аҕыйах буолар. Ол курдук, 1993 сылларааҕы олох кэрдиҥнэриттэр сүн түбэлиннэрэн, бизнес-ыллыыр аспыттара. Оттон оскуола хайыстатын, биир материальнай баазаны, кадрдары таба туһанан, физкультура учууталларын баалыыр уоннаммыт 1994 сылтааҕыттан саҕалаан үлэлэппиттэр.

Соторуттааҕыта бу оскуолаҕа үрдүкү колледж аҕыллар үҥ диэн төрүүлээх сурах тарҕаппа, Кырдьык, СР Президиумун 1993 сыл олунньу 3 күнүнээҕи 872 №-дээх Бүйаарыгынан Чурапчытаабы республиканскай орта спортивнай интернат-оскуола бастатыар үрдүкү колледж аҕыллар буолла. Бу үөрэх кылаабын аата «Д. П. Коркин аатынан Чурапчытаабы физическай культура уонна спорт үрдүкү колледжа» диэн буолуоҕа.

Саҥа тэриллэр колледж хайдах-туох үлэлэхтээҕин, чаҥнык баалыыллар үлэлэр, тэрээһиннэр ыытыллыахтарын билсиһэр сылдьыбыт оскуола директора Гүлмэс Михаил Дмитриевнаны ыытары көрсөн кэпсэтлэстибит. Туруоруммут сыалын-соруктуун сөпкөөн, сайдыы колледжынан сыраҕаах үлэҕэ тумуга учуоттаана, сайдыы саҥа, үрдүк кэрдиискэ үөскүүр аргы салайыллыы чы колледж хайдах үлэлиэхтээҕин, ааҕыы былаанын тэрэ-ньэ, эрэ кэтэҕэлүүлэхтэх сыаннаах.

Кэлэ Чурапчытаабы физическай культура уонна спорт үрдүкү колледжын түҥнэн спорт кадрдарын бэлэмнээт.

1994 сылларааҕы Саха сирин үөрэҕэ систематыттан 12 ньыма Аморикаҕа стажировкаҕа бара сылдьыбыттара. Ол ааҕыр М. Д. Гүлмэс аҥа бара. Бу сылдьан Михаил Дмитриевич оннооҕу үрдүк үөрэх тэриллэриин биир-суох уратыларын билэн кэрбүтэ. Ол хас биирдиилэрэ бэлэмнэр, бэйэлэрэ бэ билэр оскуолаларгаахтара этэр. Итиэннэ спортсоргу, аҥаардас ааҕыыны-сайыгыыны оскуоланы тэриллэр ньымалар ааҕыллыбыттар!

Бастакы да толкуйдуулар ааҕыыны-үрдүкү оскуоланы, ол эбэтэр сылдьыы-үрдүк үөрэҕэ-иитэр бырааптаах, эбэтэр үрдүк үөрэх программатынан үөрэтэр оскуоланы остарбыт кэҥэ диэн быдаастыахха. Ол эрээри ааҕыы тута олохко киллэрэр, биллэн турар, олус уустуган. Республика, уруккы кэмнэн эбэҥкэ суоҕа, баа мөлтөҕө, кадр итиннэхэ бөдөҥ суоҕа ааҕай буолуохтаахтара өйдөнөөр. Оттон саҥалыыт сыаннаах сыыйа-баайа олохко киллэрэр суолта турбутуттан.

Үөрэх министерэстибэтэ, ааҕыыны туһаайыы сайдыыр үлэйиттэрэ кыаллар кэнсиэлэрэ, дакаастаах таллыбыт ыыппыттэрэ, бэлэмнэлээх кэрэ-Дьокуускайдаахы 1 №-дээх педучилище, физкультура остарбыттара, бастакы курска 25 оҕону набордаан уларыйтыахтаах бэрбыттара. Бастакы сылларыгар сорох предметтэрэ оҕолор Дьокуускайга хойдон үөрэнэллэрэ-сессия ыытыллыан. Кэлэ кадрдар бүлүүлэнэллэр, бары предметтэргэ үөрэх миэстэтигэр ыытыллар буолбутун. Биллэрэ училище 2 оҕолуу таһаарбыт, бэйэтин суолуттаах бүлүммут үөрэх кыбата. Михаил Дмитриевич выпускниктэр барыы идэлэриттэн—физкультура учуутальыыта, тренериэрэ үлэлиэлэриэ астыйан туран бэлэтэлэр. Үс уол, ааҕыыны сылдьаллыыннан, биир кыыс буолбутуттан быстах кэмнэ үлэлээбиттэр эбит. Студеннэр иннэ үөрэнэллэриттэн уолуубуйа тыыа хыллаҥнаан олохтоохтут. Үөрэнэр, дьаҥнастаан кыах барыы эттүүлэ толору баар. Оны тоҕоостоо учуутал, тренер буолуохтаахтарын уруттаан, кэлиэлэрэ үрдүк ыытааллар. оҕо дириҥнэр бэйэлэрэ воспитателлэрэ кытары бирдэ үлэлэтэллэр, бүлүүр курохтаахтарыгар тарбаахтаах комендантаалаалар, сайдыылыгар кытыннараллар. Этэрэ диэн, бу оскуола спортивнай тыыа кэнилэрэ-улахан туһалаах буоҕабут.

Дьэ итиэннэ сайдыы саҥа кэрдиискэ тиэхиньэ монньоҕо кардыы олоҥхуурбут. Ити кэнэ оскуола материальнай баазатын хаҥатыыта эбии уларыйыллыбыта. Ол курдук, саҥа спортивнай манеж тутуохтаах, сатыыннаах, учуутаммыт, тренерлэр оторуор усулуобуйаларын туоварыыга саҥа коттедждаах тиэтэлээх олоруор дьиэлэр тутуллубуттара. Биллиэн дьиэлэнэр усулуобуйаларынан бу оскуола Саха сиригэр бастыҥнаара.

Итиэннэ үөскүүр, дьаҥнастаан дьаҥастанныт хоолбурдаах дириҥнэр бөскүлэтэн салгыы үрдүкү таҥнымна таһаарар сылдьаллаах Саха Республикатын Президиэнэ М. В. Николаев ыытыыгар кэрбэтэ. Президент ааҕыы туруорсуутун ойоон, бөпуруос хаанныгыттар кэмнэлэриэрэ эрэнэрбэтэ, баланнаах туоспуруоттаах кадрдара бэлэмнэтүүгэ болгыы үөскүлэриэр эйиэхтэ. 1998 сыл сайын бүйүнэ улуустутугар кэлэ сылдьан спортивнай оскуоланы аҥаан-маҥаан сылдьыбыта, көрбүтэ-истибэтэ. Түүгүнэр кинэ аах Бүйаарынан Саха сиригэр бастыҥнаах ааҕыыны-тиэтэтэх оскуола аҕыйлар буоллар.

Физическай культура уонна спорт үрдүкү колледжа хаҥнык идэлэри биэрэлэй, хайдах быыыллаахтык үлэлиэй? Бастатан туран, бу ааллараатаах таҥнар структуралаах буолуоҕа. Итиэннэ, «физкультурав», спорт дьиэвурдаах, сылыгыннаах, бөҕөлөөх, учуутаах үөрэхтэх эбэ-эрдэ оскуоланы бутэроот сахтыы колледжка үөрэнэлэр сыл. Үөрэнээччилэр 4 ыллаах кэмнэтэн тест быыытынан сүүрүйэлэн 5 ыллаахха уларыйахтаан—сайыннарыллаах уонна традиционнай ньымалаарыгынан. Тоҕоостоо ыллаахха дифференцированнай ааҕыыны хабыллан ааҕыахтаах. Кинилэр үс хайыстаахтар — спортивнай-гуманитарнай, спортивнай-политехническай, спортивнай-педагогическай ньымаларга үөрэнэхтэрэ.

Колледжка үөрэх хилбиттэр 3 сыл үөрэнэн физкультура учуутаҕын идэтин, салгыы физкультура институтуттар кэпсээн үөрэнэр бырааптаах. 4 сыл үөрэнэллэриттэрэ физическай культура бакалаавырыа ааҕыллыахтаах. Итиэннэ үрдүк үөрэх бөдөҥ таҥнымын биэрэр. Саҥа үлэлэхтээх колледж бийиэ бөҕө кэйиитэн үбүлүөйдэрэ-ньымалаар. Тэпсэ-хаҥна үс ноҕоотэ биэрэйиэхтэнэн бэрэлиэбит эрээри, толору борыта көрүллүүгэ диэн этэр кэмнэрдэй. Кадрта кэлэлэхэ, тэбэ гитэттээх үөрэнэтэлэр буолаҕа сиэтэ чуолкайдаан эйиэ. Үөрэтэр кадрдар составитара бэлэмнэтүллүүхтээх. Үөрэтээччилэр учууталлар, диэн буолбаккын, преподавателлэр буолуохтара. Маныаха үрдүк билиилээх, ученай степеннээх диэн эйгэлэр. Колледж научнай сайдыыларыгынан бэлэ дойдулаахтыт, психологическай науки доктора Олимпиэвичи Анастасия Петровна үлэлиэҕэ. Быыыл күүн конкурс түүгүнэн 25 студент үөрэтэ киирдэҕэ.

Кэлэҕэ бэс кафедралаах Ким—спорт ааҕыыта, физическай культура, бэлэ бэлэ-сиэ-ньэ (медицинскэй) көрүүлэрэ, спортивнай оонньуулар, спорт интеллектуальнай көрүүлэрэ, спорт национальнай көрүүлэрэ. Биллэрэ колледж бэлэмнэнэрэ ааҕыыннар. Тэрилтэ уеҥэбэ ааҕыллыахтаах.

Кэрэбут күүдүк, бу саҥа аҕыллыахтаах үөрэх тэриллэрэ биилэрэ тэрэҕэ стадионнар сылдьар. Хаҥна бөҕөрөр буоллаҕына кэрдиис. саҥа сооруоҕуна уларыйан уустуктардаах, эйбэх уонна-хаҥнаах, кэрдиҥнэрэ эрэйэр. Ол эрээри сайдыыбыт дьиэлэрэ эмиэ олохко киллэрэр, улуустар, республикаҕа уйаастаар М. Д. Гүлмэс сылайааччылаах коллектив бу дьиэлэнэ сүүрүйэр туруоруо, Чурапчытаабы физическай культура уонна спорт үрдүкү колледжа ааҕыыны ситиһиилээхтик үлэлиэн диэн эрэлбит. Сарсыҥнытыгыт саргылаах буолуохтун!

А. СЛЕПЦОВ.

КУЛЬТУРНАЙ-СПОРТИВНАЙ КИИН АҺЫЛЫННА

Ласпыт субуотаҕа Болтого нэһилиэгэр культурнай-спортивнай киин аҕыллыыгар аналлаах дуо үрдүк ере кэтэҕэлүүлэхтик, бырааһынныгыттан быыыгаймайтыта ыытылынна.

Нэһилиэккэ 80-с сылдар бүтүүлэриттэн спортивнай сала тутуллуута саҕаламмыт баран, нэлиэ үбэ-хаҥыта салгыы хорудуллубакка, тохтоон турар. Оттон ыччаттар цырыктаабар, курахтаабар кистэлэрэ суох буолан, оскуолаларын гимнастическай саадыстыгар мусталлара. Ол, биллэн турар, хаарааһынан даҕаны уонна оскуола дьиэтин аҥаатан бинтэр бэлэмнэр суоҕа. Салалта, субалэҥ бөрөн, кулуун саалатын мустатын аллаҕына хүнэрэ, тэнгэнэ биэрэн спортивнай сала быыыгынан туһаарга быыаарбыта. Маныаха ыччаттар бу дьыаланы аҥаан-саҕалаан бэйэлэриттэн хүүтэрэннэ олохтоох хилэрэрэ тыыннаммыттара. Нэһилиэк ыччатыгар салайааччыта (лидер) Николай Бутуйа биригэдьиэрдээх, Иван Егоров, Дмитрий Ефремов, Семен Васильев составтаах бириигэдэ пидорааннаах ыас хайыстарыыттан саҕалаан бүтэһиэр дааҕар үлэлэлэбит.

Культурнай-спортивнай киин аҕыр, изоҥнаах тэбиэкэ Гаврил Жирков, алтыс этэҥ, хойуу туйах дьиэ уонна ааҕыы ааах тутан ааста. Улуус дьаһалтатыгар спорт, физическай культураҕа уонна туризмҥа отдэлын начаалынка И. И. Окоемовпынан, ыччаты этэҥэн эттүүн эрдэйиэ. Үөрэтиини ер сыыт үлэлэбит ветеран-спортсмен, физрук В. М. Жирков, олохтоох дьаһалта, бабыдыа-Г. Г. Лебедев уо. д. а. эйэрдэ тыл-этиилэр, хаан ыччаты тумуугэ сиэтиэйэлээхтик үлэлэриэхтэр бэрэ-сааһылэрыгын тиэрэтэлэр.

Бу дьаһалаах кэнсиэ хаҥнаастарын, улуустарыгын чиэҥнэ спорта сиэтиэйдээхтик хонуоскаабыт биллиэдэх хаҥыыдьыт, велосипедист Алексей Курбуэов, ааттыбыт хаҥсаабыдыыт, мас тардыыаччы Михаил Дордоков (Бөҕө. Дордоонов), сүүрүк Прасковья Кривошапкина (Кытыырдаах-Боҕоруоттаах), велосипедист Николай Мартынов, тустуукчар Константин Капрымов, Иван Егоров, Егор Картузов, дуобатчыт Мария Картузова, сүүрүкчэр Уляна Слепцова, Анна Новгородова, фэрэрук Василий Жирков уо. д. а. ааттара эстиэ-ньиэрэх тыллаарынан ахтылынна.

Саҥа сылаҕа бастакы улахан курахтаах—волейбол кирдэн буолла. Барт тэрэҥнэнэхтэн, ере журуруулаахтык барбыт курахтаахтан эр дьоҥҥо 8, дьахталларга 7 хамаанда күөн көрүстүлэр. Эр дьоннэр ааҕыы-сонньуулаах. Бастакы группаҕа Хатылы уолаттарын хамаандата эрэллээхтик бастаан финалҕа тахсар. Бастакы оскуолаҕа хамаандата—Болтого, иккис хамаандата уонна «Арчы» үөрэтэр-үлэлэтэр комбинат хамаандатын кыайбыттара ааҕыллыбыт. Бастакы сыалларын ааҕыыны кэтэҕэ-ньиэрэ тахсыбыттар. Финалҕа Болтого бастакы хамаандата тахсыбыта. Мырыла, интернат-оскуола, ис дьиэлэр отделлэрэ-курдук күүтэрэх хамаандаларын кыайдар. Финалга уларыйан эрэйсиллиэх, аҕыйлаах-хаҥыйлаах кинэрэнэ олоҥхоолор-бөҕөнэ тутан турдар кыайыыларыгынан буоллулар. Үһүс миэстэни биир тэҥ сонньоччулардаах интернат-оскуола ылла. Кыргыттарга бастакы миэстэни интернат-оскуола, иккиҥи Болтого, үсүгэр ис дьиэлэ отделлэрэ хаҥнаастылар.

Курахтаахтан саҥа быраабылаанан—25 оҕолоох биирдэ тэриллэрэ охсоҕуннаах ааттыылыыр. Дьон-сэргэ бу быраабылаанан улохтоох бибиратта. Оонньоччулар дьаҥы хаҥыыдыттар. Лабах хамаанда ааттарыгар, оонньуулуу сиригэ-хонтуотуна оруола улахан буолла. Оны «Арчы» хамаандата бөҕөстөбүттэлэ Семен Пашкин ааптыуу-куоҥ-тоарыйбэ: «Сүүрдэрдэ ирдэҕэн оонньоотубут, барт кэлиэччэ кыайтардыыбыт,—диэн саҥа ааптыыбыта дьаҥны туоҕуулуур.

Кинэтэн саалаҕы толору мустубуттар үөрүүлээх шоу-программаны көрдүүлэр. Олохтоохтоосо биир дойдулаахтара, республиканскай ыччаттаах-ааҕыы-ньиэрэ ыччаттаах дириэктэрэ Александр Ноонов ааҕа кэлбит спортсменнэрэ плиэнэ биир бэлэх көрсүҥүү көрүүлэрин көрдөрбүттэрэ улахан сонньуйуу таҕыс. Бырааһынныык жюлаҕа хойукка диэри солбуйдо.

«СО» аҕыр.

МАХТАНАБЫТ

Бу дыл тохсунҺу 19 күнүгәр шарахан ыарыы күндү оҕобутун, хаҥаһын, эҕэбитин, убайбытын, Чурапчы сахаҕынаатын олохтоохун ВАСИЛЬЕВ Алексей Прокопьевичы 38 сааһыгар бөҕөнө ыалыыбыттан хомолтолоохтук ыраҕа барда. Оҕобутун, жаҥаһын, иккистэн олох суолугар ииппиэрэрэ, түүннэри-күннэри эҥэтэбит эйэҕэс эйгэттэрбитигэр Л. И Сивцевага, Г. Э. Кузьминаҕа, Г. Г. Никитинаҕа, барыа медсестралыта махтаабыт мунуҥа суох.

Ыарахан иммитигэр кутуруҥнытыа тиэнэ уливстабит, моральнай да, материальнай да өйөбүлү оноруоҕ чугас дьоммутугар, эйэлэхтэрбитигэр, биирдэ уруммит, үөрэхтэбит таҥаарыстэрбитигэр, чуолаан Ольга Петровна Лазаревада, Федора Семеновна, Виктор Петрович Седалищевтарга, «Алдас» түөлбэ олохтоохторугар, рыынка биирдэ үөрэхтэбит, үөскүү таҥаарыстэроытыгар, «Алгыс» ветеринар кумуулларыгар, оҕолорун биирдэ үөрөөр ыалдьаттарын тереппиттэригэр (VII сүүс), солбуйаччы Филиппова С. В., VI сүүс, солбуйаччы Сивцева Е. В., II сүүс, салбаччы Тимофеева Н. А.), ыкса ыалларбытыгар, аймахтарбытыгар Соловьевтэргэ, Никифоровтарга, Е. Васильевада, М. Дорофеевада, Г. Спиридонова, М. Щедринова, Р. Попова, С. Попова, Н. Сергеевҕа, эдэйиидэрбэр Г. Васильевада, Т. Сивцевада, Е. Гуляева махтаабыт улахан.

Оҕобутун тиэнэ суолутар атаарыыта хаҥа-вэма буолбут, үлэлэхтэ тэриллэрбит—культура управлениетин, «Айылаана» Сыныалаг клубун, гимназия, Дириҥнээх оҕо музыкальнай искусуотун, «Чурапчы агростроя» АО коллективтэриттэр, ис дьыала отделын үлэһиттэригэр, Маарыкчаанскайдаа потребобщество профсоюзун, улуус дьаһалтатыгар. Ыаҥалоктэргэ олорор барыа аймахтарбытыгар дириҥнэк махтанабыт.

Ыарахан үлэтигэр үлэлэхтэ күүгэннэрбитигэр Борис Тороховка, Рустам Винокуровка, убайдарбытыгар Валентин Поповка, Михаил Гуляевка, аймахтарбытыгар В. А. Щедринова, С. В. Попова, М. В. Попова, М Семенова, М. П. Гуляевада, транспорттаан кэмэлиистэ С. Игнатьевка, П. Новгородовка, М. Коркиноҕа, В. Синденю, С. Поповка, К. Колесова, В. П. Герасимовка петиг махтаабытын тиэрдэбит.

Үтүө-наадыа дьиэмит, дьоллоох, дирүбэй буолуҥ, уҺун үйэлэҥ, бар дьоҥҥо үтүө-үйэ сыҺыанныгыт олоххутугар кыыт буоллуҥ. Эрэй экэрдэспэтин, ыарыы ыалласпатын, хомолто хомуйуун. Кыллаг оҥоҥу олорбут күнү оҕобут, хаҥаһыт, эҕэбит эйэҕэ, бар дьоммутугар, хаалларбыт сырдык өйдөбүлэ—үтүө найыта, эйэҕэс, сылаас сыдьаана, барыа-барыа дьоҕуоп, уубы, сатабыла оҕолоругар, чугас дьоҕуттар хоҕобур буолуҥ, кинн оторботох оҕолуҥ оҕолоро олоруохтара, саҥалыахтара диэн эрэл саныабыт ыар сүүкүлүүн, кутуруҥкыытын күлүгүттэр.

Ийэтэ, аҕата, аҕатаа, оҕолоро, биҫиэннэрэ
Васильевтар.

x x x

Ыарахан ыарыы биһиэгэ кэкэлэбитигэр таптыыр эҕэбитин, эҕэбитин, сэрии, үлэ ветерана, Хоптоҕо ыаҺалаатын олохтоохун СТАРОСТИН Михаил Николаевичы ыарыы барда. Кини ыраах суолугар атаарар аҥаардаабыт, кутуруҥнаах кэмнэригэр өй-санаа үчаҕа өйөбүл, тирах буолбут, барыа эттүгэр комолосуут таҥаарыстыгар Платон Иннокентий Егоровичка, Платонов Петр Петровичка, Павлов Михаил Гавриильевичка, Хоютанов Николай Николаевичка, кырдьаҕас аймаҺдарбыттар Захарова Вера Иннокентьевнаҕа, Захарова Татьяна Дмитриевнаҕа, Евграфова Нюрбина Максимовнаҕа, сэргэстэлэрбит Старостина Марта Лукиничнаҕа, эдэйиидэрбэр Тарасова Нюрбина Иннокентьевнаҕа, хаҥатабыттар Тосина Клара Кирилловнаҕа. Хоптоҕо ыаҺалаатын дьаһалтатыгар, ветераннарыт сэбиэдиссэйдэр, аҕаҕыт эр киэнэ аҕатыыта биирдэ үөскэтэн таҥаарыстарыгар, налоговай инспекция коллективтыгар, Чычаас, Заря түөлбэлэр олохтоохторугар, барыа таҥаарыстарбытыгар, аймахтарбытыгар дириҥ махтанабыттан тиэрдэбит.

Эйэҕэ барыгытыгар чэгиэн-чэбдик дорообуйаны, чох олобу, кыргыт мичээрдик бар дьоҥнуу дүҥүгэр кэлиэ, тирах, өйөбүл буола сылдьарыгытыгар баҕарабыт.

Оҕолоро, кийиитэ, сиэнэлэрэ.

СҮҮКТЭНИИБИТ

Абрамов Иннокентий Иннокентьевич аатыгар Чурапчытааҕы ГАИ-ҕа 1998 сылларыгар бэриллибит «А», «В» категориялаах, АГЕ сериялаах, 354444 №-дээх водительскай таҥастыырыанньа сүүрүгүнэн, дьиҥэ суох буолуоҕа диэбиллэр.

Цирк! Цирк! Цирк!

ВАШЕ ВЕЛИЧЕСТВО ЗРИТЕЛЬ!

Продюсерский центр «Сто улыбок» Великий Лонгин и К° при содействии республиканской филармонии впервые в Чурапче представляет ЮБИЛЕЙНЫЙ ГАСТРОЛИ УКРАИНО-РОССИЙСКОГО ЦИРКА «СТО УЛЫБОК».

Вас ждет незабываемая встреча с уникальными и удивительными по своей сложности цирковыми номерами ведущих арен Одессы, Киева, Москвы, Санкт-Петербурга и Ташкента, а также дрессированные медведи на велосипедах, лисы, потрясающий аттракцион с большой группой индийских и южноафриканских обезьян, экзотические животные Африки.

ТОРОПИТЕСЬ, У НАС ВСЕГДА АНШЛАГ!

Концерты состоятся 10 марта в Центре отдыха «Айылаана». Начало сеансов: 10, 12, 14, 16, 18 часов.

Цена билета доступна всем: детский—35 руб., взрослый—40 руб.

Подарите детям долгожданную радость!

Касса в «Айылаана» работает ежедневно. Тел. для справок и коллективных заявок 21-482.

Эҕэрдэлиибит!

Күнду оҕобутун ЛЮБАНЫ уонна хүтүөкүтүн СЕНЯНЫ ыал буолан алаҺа дьиэ тэриннэр, кэскилгэ түстүүр кэрэ-баҥа кунньүүнэн эҕэрдэлиибит!

Олох уҺун суолугар тэҥнэл, эйэ пааннаах тыыннаах уйдаран, олох ыччаттардаах, дьоҥҥо-сэргэҕэ өйөбүллээх ытык-иэдэс ыал буоларгытыгар алгыстыыбыт тиэрдэбит.

Татьяна, Уйбаан ЛЫНИГИННЭР.

Чурапчы сал., интернат-оскуола.

МАХТАНАБЫТ

Күндү тапталлаах ийэҕэ, эҕэбит, хоп эбэбит, хотун кэбиэруллуу кыттыылаах, тыыл, үлэ ветерана. Хоптоҕо ыаҺалаатын олохтоохо ХОДУЛОВА Февронья Николаевна бу ый 15 күнүгэр 92 сааһыгар мэрэйдээх ыалдьыт күн сирэйиттэн сүүрүт кутуруҥнаах кэмнэригэр күүс-хаан, өйөбүл буолбут Дорогиловтар балыыһа эмчиэбиннэй ыраахтааҕар Иванова А. П., фельдшер Попова С. И., ыаҺалтэк дьаһалтатыгар (Карпов И. И.), кырдьаҕастарын сэбиэдиссэйдэр (Назыкова Л. С.), агроскуола коллективыгар (Иванов В. Р.), ардыы сыалдыы үлэһиттэригэр Родионова А. Н., Е. Н., П. Г. Павловтарга, аймахтарыгар Васильевтар, Феоктистовтар, Алексеевтар, Луневцевтар дьиэ кэргэттэриэгэр. Алексеев А. Д., Титова М. Г., Осипов В. В., чугас ыалларбытыгар Сергеева Н. И., Филиппов Н. К., Софронов А. К., Макарова Т. А., таҥаарыстарбытыгар Саввина А. М., Данилова Н. М., Сивцева Д. Н., Несторова О. Г., Тарасова И. П. уонна Күүгүй тэлбэ олохтоохторугар барда махтаабыттан тиэрдэбит.

Эйэҕэ күн сирэгэр баар барыы үчүгэйдик, ыраахтаах дорообуйаны, дьоҥҥо-сэргэҕэ баҕарабыт.

Кыыһа, сиэнэлэрэ, хос сиэнэлэрэ.

ВИЛЛЭРИИ

Перерегистрацияны баран предприниматель буолбут бааһынай хаҺаайыстыбаларын салайаачылардаан болдьохтоохторугар!

Документ туһунан декларацияны 1991 с. ахсааннаах 7 күнүгэр тахсыбыт 1998-1 №-дээх «О подоходном налоге с физических лиц» сокуон 18 остатыйатыгар олоҕуран түһэрдиэхтээх. Ону түһэрэргэ ыаҺалоктэрнэн маннык график олохтоно:

—Чурапчы сал., Мутудай, Телей, Алаҕар, Нахсы, Одьхаҕан—күлүн тутар 1—5 күннэрэ;

—Хоптоҕо, Мөлдьөхөй, Хадаар, Хайахсыт, Чөпөй—күлүн тутар 9—12 күннэрэ;

—Хатылы, Бохтоҥо, Бохугур, Соловьев—күлүн тутар 15—19 күннэрэ;

—Сылаан, Ыытаанах, Кылаанаах—күлүн тутар 22—24 күннэрэ.

Хойутаан декларация түһэрбиттэр административнай эмиссиялаах тардыллаллар.

Уһуустааҕы налоговай инспекция.

ВИЛЛЭРИИЛЭР

Самодеятельной концертинтер, СР культуратын туйгуна, Суотаар улуһуттан тэрилтэлэх Мирэй курорт олохтоохо Валерий ПЛАТОНОВ АЙАР КИЭҺЭЛЭРГЭ буолаллар.

Графика: күлүн тутар 2 күнүгэр—Хайахсыкка, 3 күнүгэр—Чөпөйгө, 4 күнүгэр—«Айылаана» Сыныалаг клубугар, 5 күнүгэр—Одьхаҕанна, 6 күнүгэр—Ахтарҕа.

Концерка ырыаһыт Татьяна ПЛАТОНОВА, Бүтүн Сэбиэскэй уонна республикаҕа ааттыыр хас да тогуллоох лауреаттара Анатолий АНДРЕЕВ кыттыыны ылаллар.

Билиэт сыаната 15 солк.

Уһуустааҕы культура управлениета.

x x x

Уларыйар хорсунлаах ыаҺалоктэргэ 2 ыйдаах сибиэннэнэ сөпүлүн атыылаллыбыт.

Маарыкчаанскайдаа потребобщество.

АТЫЫЛЫЫБЫТ

Сулаалыах 1994 сылааҕы ГАЗ-2307 автомашинаны. 8 саастаах ыаанна сылдьар ыаҥы, уулаах тэҥэлэрэ.

Билэр аадырыстыыт: Чурапчы сал., ДЭС, тел. 21-166. Холмогоровы ыйытабыт.

x x x

МТЗ-82 трактор ыаны моһуо уонна роздатчиктаах. 22-208 тел. билэсиг.

Чурапчы сахаҕынаатын олохтоохо
СЕДАЛИЩЕВ Афанасий Дмитриевич
өлбүтүнэн дириҥ кутуруҥнаах тэрдэллэр:

—Биллиилээх спортсмен Седалищев Афанасий Дмитриевич өлбүтүнэн, хорсунлаах Ирина Ильиничаҕа, оҕолоругар, сиэнэриэгэр, бэрэстэбилиитигэр, барыа аймахтарыгар улуус дьаһалтатын, улуус дьаһалтатын спорт, физическай культураҕа уонна туризмҥа отдела.

—Кэтэх туруулаах СССР спортун министиэрэ, уолаттарга СССР чемпионатын үүнүү-сайыны тренера, СССР «Спартак» ДСО-тун Кинн Сиэтэлэ чемпиона, СССР Сэбиэдиссэйдээх Күүстэриэгэр баскыыр кинн курахтайдык тренера Седалищев Афанасий Дмитриевич өлбүтүнэн кэрэхсиэгэр, оҕолоругар, сиэнэриэгэр, барыа чугас дьоммутугар Д. В. Корякин ааттыыр Чурапчытааҕы республиканскай орта спортивнай интернат-оскуола аҕыйыстрациятэ, профкома.

—Кэрэхсиэгэр Ирина Ильиничаҕа, кэтэхтэр, оҕолоругар, сиэнэриэгэр, ойуох-биэлэ дьоҥҥор убаастыыр, таас тэтэҥ бирисэдэтигэр ол гыналарга биирдэ үлэлэхтэ доруобуйалаах, таҥаарыстарга.

—Тапталлаах корсунигэр, күлүү аҕыйыйдарыгар Седалищева Ирина Ильиничаҕа, оҕолоругар, кэтэхтэригэр, сиэнэриэгэр Сергейдээх Беляевтар, Поповтар, Чурапчытаттан Сивцевтар, Дьокуускайдаан Пановтар.

—Убаайдара Седалищев Афанасий Дмитриевич өлбүтүнэн тапталлаах корсунигэр, сэргэстэриэгэр Седалищева Ирина Ильиничаҕа, оҕолоругар, кэтэхтэригэр, сиэнэриэгэр Кыйыттан Моттуевтар, Бэрбасыктоотар, Собаковтар, Монгоровтар, Мырылаттан Хоютановтар, Корниловтар, Иванов, Чурапчыттан Собиановтар.

—Корсунигэр, бойдохорун үлэһиттэриэгэр Седалищева Ирина Ильиничаҕа, оҕолоругар, кэтэхтэригэр, сиэнэриэгэр, аймахтарыгар улуустааҕы үлэнэн хаалчыйыы комбинат уонна «Арчы» уратар-үлэлэтэр комбинат үлэһиттэригэр.

—Корсунигэр Ирина Ильиничаҕа, кыргыттарыгар, кэтэхтэригэр, сиэнэриэгэр, аймахтарыгар Афанасий Дмитриевичтан ыытта Чурапчытааҕы спортивнай оскуоланы биирдэ үөрэппит дорообуйа.

Күндүтүк саныыр таптаныах эйэбит, кэйиилиит, эҕэбит, үлэ ветерана, Мирэй курорт олохтоохо
ГАБЫШЕВА Раиса Семеновна
олунньу 25 күнүгэр ыалдьан өлбүтүн, дириҥнии кэтэхтэрэ туруо, аймахтарыгар, таҥаарыстарыгар, биҫиэр дьоҥҥор ыраастаабыт.

Оҕолоро, сиэнэ, Габышевтар, Дьячковскайдар, Алексеевтар.

Кутуруҥнаарыы тиэрдэллэр:

—Хотугулаах, тэрилтэ ветерана Полятыкина Анастасия Афиногеновна, кини дьиэ кэргэнэ, сиэнэриэгэр «Чурапчыагростроя» АО коллектива.

Редактор Г. Г. ЛОПОВ.

ҺАЙ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 каб. ТЕЛЕФОНЫ: редактор — 21-332, отделы — 21-265.

Чурапчаская улусная типография.

ЗАКАЗ № 22.

Учредители (соучредители) газеты—Редакция, Администрация улуса, Национальное издательско-полиграфическое комбинат «Сахаполиграфиздат». Газета выходит на якутском языке, выходит по пониедельникам, четвергам и субботам.

Индекс газеты: 54997

Национальной издательско-полиграфической компании «Сахаполиграфиздат». Подписано к печати: 26. 02. 99 г. Тираж: 2522.

Автор суруттар этиллэр санаа родакция позициятыгар мөлдьөх түбэлэр буолбатах. Суруйа мөҥүллэр чаҥчылар ыарыыгыттарыгар эмиэ эйэ-наадаа иитэр туһугар сүүрэр.